

BARLANGOK, ŐSI EMLÉKEKKEL

A látványos, felszakadt barlangok, hatalmas bejárati szádák meghatározó elemei a tájnak, melyek mindig is vonzották az embert. Nem véletlen hát, hogy elődeink is szívesen időztek e hajlékokban, bár számukra valószínűleg nem az esztétika és a tájképi érték volt a meghatározó szempont...

SZOBA, KILÁTÁSSAL

Neander-völgyi őseinknek pazar látványban lehetett részük a Szelim-lyuk bejárati csarnokából

SÖTÉT MÚLT

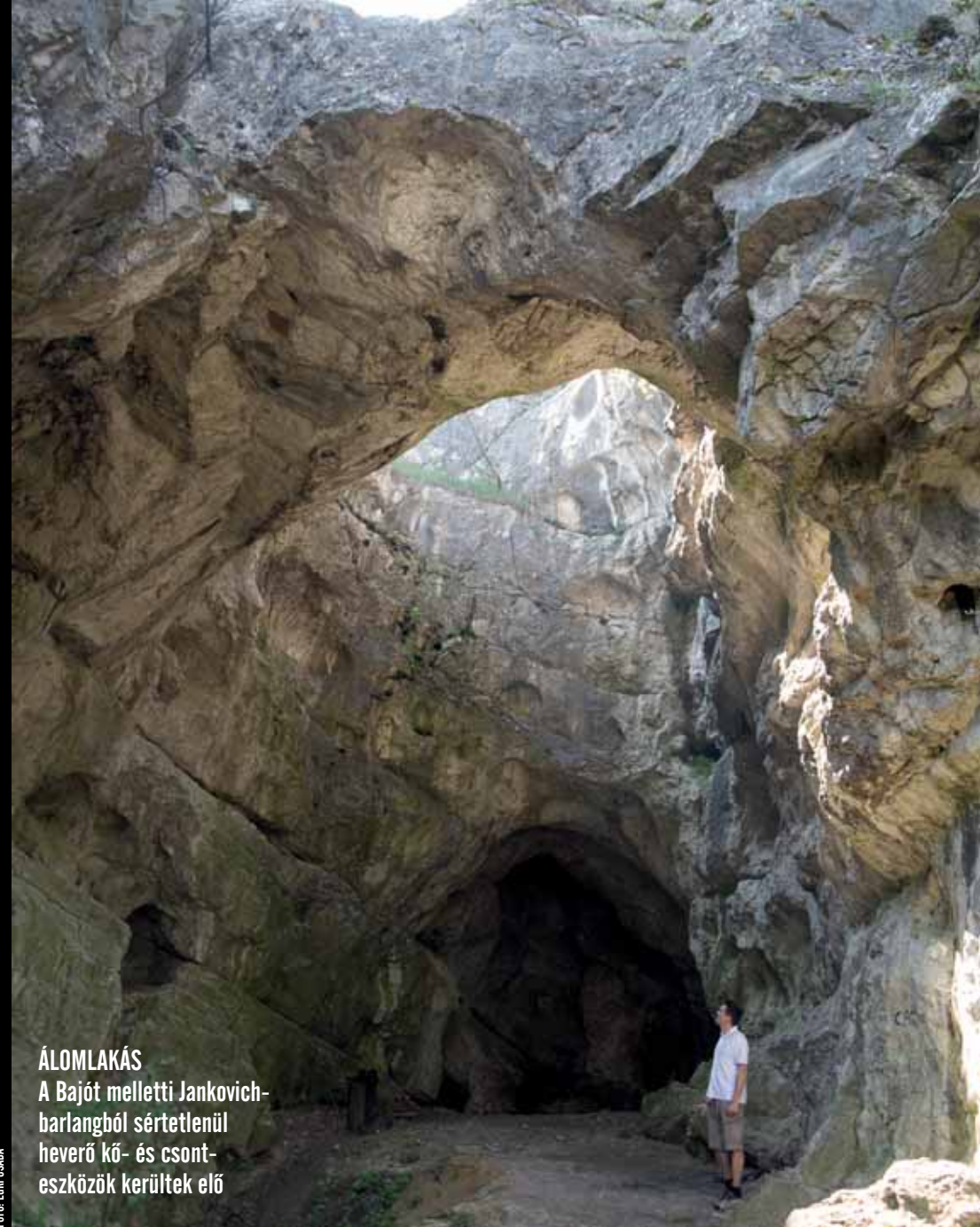
A Szelim-lyuk ásatásai során előkerült emberi csontok valószínűleg a tatárjárás idejéből származnak

FOTÓ: JUHÁSZ MÁRTON

FOTÓ: EGRI CSABA

FOTÓ: EGRI CSABA

ÁLOMLAKÁS

A Bajót melletti Jankovich-barlangból sértetlenül heverő kő- és csont-eszközök kerültek elő

A Gerecse sasbércszerűen kiemelkedő tömbjeinek egyik iskolapéldája a látványos sziklafalakkal tagolt bajóti Öreg-kő, melynek keleti oldalában, magasan a hegyperem alatt nyílik a Jankovich-barlang. Hatalmas kupolacsarnoka 8 méter átmérőjű, szabályos kör alakú kürtővel lyukad a felszínre, falain nemcsak a dachsteini mészkő vastagpados szerkezete, de a mélyből felfelé törekvő hévizek gömbüstös, gömbfűlkés oldásnyomai is kirajzolódnak. A belsőbb részek magasra felharapódzó, de felszínt el nem érő kürtői jókora denevértolonjának nyújtanak otthont. A barlang mai formája azonban vi-

szonylag friss kialakulású: jelentősen formált rajta a térségben a 19. században működő kőbányászat, mely az Öreg-kő legnagyobb sziklafalain is nyomott hagyott. A ma már csak az előterét alkotó sziklafal a 1900-as évek elején még a barlang szerves részét képezte, míg le nem bányászták. Bekey Imre Gábor a Jankovich-barlang példájából kiindulva is fogalmazta meg azon javaslatát, hogy a

Közép-Dunántúl

itthon.hu/kozepdunantul/aktiv

szervezett magyar barlangkutatásnak hathatósan fel kell lépnie az arra érdemes barlangok megmentése érdekében a rövid távú haszonszerzést célzó kőbányászattal szemben. A Jankovich-barlang feltehetően mindig is ismert volt a környéken lakók számára, ám az országos figyelem csak Hillebrand Jenő 1913-ban megkezdődött régészeti ásatásainak eredményeképpen terelődött rá. Már az első ásatások számos csont- és cserépmaradványt és nagy mennyiségű barlangimedvecsont-maradványt hoztak elő. A legnagyobb tudományos szenzációnak azonban a barlang hátsó részében megnyílt, belső terem feltárása számított. A feltehetően a pleisztocén végén elzáródott üreg mintegy 3000 éve érintetlen volt, így számos, a Neander-völgyi ősember által használt kőszerszám került elő innen sérteletlenül: jáspis lándzsahegyek, vagy barlangi medve fogából készült pengék például.

A Tatabánya fölötti Kő-hegy oldalában nyíló, még az M1-es autópályáról is jól észrevehető Szelim-lyuk szája sokak számára ismerős látvány. Négy bejáratával és két, óriási mennyezeti felszakadással páratlan sziklaalakzatot formál. Bejáratából jó időben az egész Tatai-medencére remek kilátás nyí-

lik. Bár a 20. század eleji ásatási láz eleinte elkerülte a Szelim-lyukat, a 30-as években erre a barlangra is sor került. A fellelt, nagyemlősöktől származó csontmaradványok és megmunkált kőszerszámok mamutra és barlangi medvére vadászó Neander-völgyi ősember jelenlétére utalnak. Az ásatások során előkerült, feltűnően nagy mennyiségű emberi csontmaradvány pedig minden bizonnyal a barlangot övező mondák gyökere lehet, mely szerint hét falu ide menekült népét gyilkolták itt le a törökök.

A Vértes hegység keleti peremén, a Csákvár határában emelkedő Guba-hegy szőlői fölött a Csákvári-barlang látványos, három magas hasadékból álló bejáratát rejt a sűrű növényzet. A Báraczháza-barlang néven is ismert, egymásra merőleges hasadékok mentén létrejött üreg szintén jelentős leletekkel szolgálta az őslénytudományt. A jurától egészen az alsó pliocén korig terjedő időszakból származó leletek között számos, európai jelentőségű is előkerült, mint például késő miocén ligetes szavannáin élt, Hipparion-faunához tartozó háromujjú ősló maradványai.

SZÖVEG: BORZSÁK SAROLTA

Még ezt is látni kell!

HARASZT-HEGYI TANÖSVÉNY, CSÁKVÁR
A TÚRA 3500 M HOSSZÚ, MELY 3 ÓRA ALATT JÁRHATÓ BE

www.dunaiopoly.hu

SZABADTÉRI BÁNYÁSZATI MÚZEUM – IPARI SKANZEN
EGY RÉGI BÁNYAÜZEM BEMUTATÓVAL ÉS BEJÁRHATÓ BÁNYATÉRSÉGGEL

www.tbmuzeum.hu

BAUXITBÁNYÁSZATI MÚZEUM
A GÁNTI BÁNYA EURÓPA
LEGGAZDAGABB BAUXITBÁNYÁJA VOLT

www.kbm.hu

OLD LAKE KALANDPARK, TATA
IZGALMAS KALAND A SZABADBAN

oldlakekalandpark.com

VERTESI NATURPARK, CSÁKVÁR
„EGY CSEPPNYI MAGYARORSZÁG”

vertesinaturpark.hu

VERTESSZŐLŐSI ELŐEMBER-TELEP
A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
RÉGÉSZETI BEMUTATÓHELYE

www.visittata.com/info/latnivalok/vertesszolos

SZERZŐINK

Balla Tibamér szegedi gimnazista, amatőr természetfotósként igyekszik bemutatni hazánk természeti értékeinek szépségét, azok megóvásának fontosságát

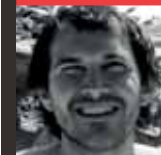
Borzásák Sarolta (1975) geográfus, hidrológus, szabadúszóként különböző természet- és környezetvédelmi projektekből dologozik. Barlangkutatással több mint 25 éve foglalkozik, a hazai kutatásokat támogató Karszt és Barlang Alapítvány Kuratóriumának tagja

Francics László (1984) bár építész-ként dolgozik, rendszeresen foglalkozik a fotográfia egy-egy területével. A csillagos ég megörökítésének lehetőségével 2003-ban találkozott, munkái jelentős részét az amatőr csillagászásai segítségével 2009-ben épített fototávcsővel készíti

Gyuris Ferenc (1985) geográfus, diplomáját az ELTE-n, doktori fokozatát Heidelbergben szerezte. Egyik fő kutatási területe a kínai gazdasági és politikai átalakulás. Az ELTE Regionális Tudományi Tanszékének munkatársa

Irimiás Balázs (1975) először közgazdász, majd építész lett, amit egy japán állami ösztöndíjjal kísért doktori képzéssel töltött meg a tokiói Waseda Egyetemen. Itt a kambodzsai Angkor romterületének műemléki helyreállításával foglalkozott. 2007 óta az Indiai-Himalájában található, Kőrösi Csoma Sándor által lakott palotaépület felújítását szervezi és irányítja a Csoma Szobája Alapítvány kuratórium elnökeként

Karátsón Dávid (1964) az ELTE Természetföldrajzi Tanszékének vezetője, egyetemi tanár. Szakterülete a vulkanológia, vulkánmorfológia. A Kárpátoktól az Andokig számos tűzhányó vizsgálatában vesz részt. Szakmai irányítása mellett valósult meg a Kemenes Vulkanpark kiállítás

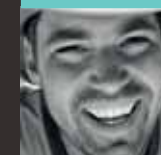
Kenéz Árpád agrármérnök, archaeobotanikus, Magyar Nemzeti Múzeum, Nemzeti Örökségvédelmi Központ, Leletdiagnosztikai Laboratórium

Kerekes István (1977) tanár, szabadúszó fotográfus. 2012-ben a Nemzetközi Fotóművész Szövetség (FIAP) által adományozott minősítések közül megkapta a FIAP Kiváló művésze legmagasabb, platina fokozatát. Főként szocio-, portré-, valamint természetfotókat készít. Honlapcíme: www.kerekesistvan.com

Klein Dávid (1980) földrajz-rajz, majd néprajz szakon tanult. A hegyek és a barlangok világa mellett a hagyományos kultúrák, a természet és az ember kapcsolata érdekli. Jelenleg az Eupolisz Utazási Irodánál dolgozik túravezetőként

Kundermann Balázs (1977) tanár, túravezető, szabadúszó fotóriporter. Utazás közben keresi az újat, az érdekeset; idegen országok hétköznapjait próbálja dokumentálni. Hosszú ideig élt Bangkokban, angol nyelvet tanított egy thai középiskolában, eközben bebarangolta a környező országokat. Honlapcíme: kundermann.hu

Morvai Szilárd (1975) fényképész, 4 éve foglalkozik a magyar táj természeti értékeinek megismerésével és bemutatásával. Kedvelt helyei: a magyar puszták és az Alföld vizesélőhelyei

Pető Ákos (1982) muzeológus-talajtani referens. Növényzettörténeti, talajtani és régészeti környezetrekonstrukciós vizsgálatok szakértője. Magyar Nemzeti Múzeum, Nemzeti Örökségvédelmi Központ, Leletdiagnosztikai Laboratórium

Süveg Áron (1978) fotós, grafikai tervező. Főként snow- és wakeboard-versenyeken és -bemutatókon fotóz – e sportágak legjobb, gyakran egzotikus helyszínein. Eközben életképeket és szociofotókat is készít

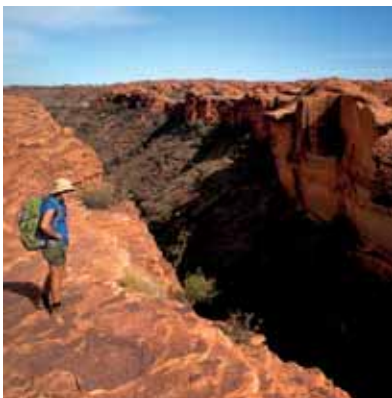

Tóth Csaba Albert (1971) egyetemi adjunktus a Debreceni Egyetem Természetföldrajzi és Geoinformatikai Tanszékén. Kutatási területe az Alföld felszínfejlődése és antropogén geomorfológiája, ezen belül elsősorban a kunhalmok talajtani, régészeti geológiai és sziget-biogeográfiai vizsgálataival foglalkozik

KUNDERMANN BALÁZS

OUTBACK – AZ ISTEN HÁTA MÖGÖTT

FOTÓ: KUNDERMANN BALÁZS

Narancsos fény szűrődik be az alig nyitott szemem. Ismét lobog a tegnapi este elhamvadt tűz, és a lángoktól pár lépésnyire kiterített fekvőalkalmatosságokon mozgolódnak kezdenek a hálósákok. Leporolják a vörös port, és lassan készülődni kezdenek. Messze még a hajnal, s csak a csillagok rajzolta képzeletbeli képek árulkodnak arról, merre is járunk. Az ausztrál kontinens nagy részét lefedő Outback kietlen és mostoha vidék. S habár a Kings-kanyon környékén nem ritkák a turisták, mégis úgy tűnik, nagyobb eséllyel találkozni itt kigyóval, mint szembejövő autóval a döngölt sivatagi sztrádon.

SOMFAI KARA DÁVID

KALANDOK A LÉNA MENTÉN RÁKOSI MÁTYÁS ÉS A SZIBÉRIAI SÁMÁNOK

FOTÓ: SOMFAI KARA DÁVID

Még az 1950-es évek elején Németh Gyula jakut nyelvórákat tartott az ELTE Török Filológiai Tanszékén. A dolognak híre ment, és egy nap a Magyar Kommunista Párt első titkára, Rákosi Mátyás felesége is ellátogatott az órára. Feodora Fjodorovná nem a turkológia érdekelte, maga is jakut volt, az Oljokma folyó mentéről származott. Mivel más anyagot nem találtak, a tanórán egy jakut nyelvű pravoszláv Bibliából olvastak. Aztán az egyik diák, Diószegi Vilmos arról kezdte faggatni Feodora asszonyt, látott-e jakut sámánt, azaz ojúnt gyerekkorában. Sztálin legjobb magyar tanítványának felesége lelkesen válaszolt, és még azt is elárulta, hogy az ő családjában is voltak sámánok.

GÁLHIDY LÁSZLÓ

A FÖLD LEGÖREGEBB FÁI A FEHÉR HEGYEK MATUZSÁLEMEI

FOTÓ: GÁLHIDY LÁSZLÓ

Az itt élő fenyőfákat valóságos tartósítják ezek a szélsőséges körülmények. Növekedésük igen lassú. Első ránézésre olyanok, mintha valami mesekönyv lapjairól léptek volna elő. A robusztus, közepes termetű fák egymástól viszonylag távol állnak – inkább parkot idéz az együttesük, semmint erdőt. Küllemük egyedi, mintha valamennyien markáns személyiségek lennének. Gyökereik a sziklákba kapaszkodnak, törzsük vöröses-szürkés, csavarodott formákat mutat. Az élő fák koronája is részben elhalt, a szelektől, hófúvásoktól simára mart ágakból áll.

MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG

ALAPÍTVÁ: 1872

1112 Budapest, Budaörsi út 45.
Telefon: (1) 231-4040.
Fax: (1) 231-4045
Honlap: www.foldrajzitasasag.hu
E-mail: info@foldrajzitasasag.hu

Elnök: Dr. Gábris Gyula
Alelnökök: Dr. Kovács Zoltán
Dr. Michalkó Gábor
Főtítká: Dr. Mari László
Ügyvivő: Heiling Zsolt
Titká: Erőss Ágnes
Könyv- és térképtáros: Pétervári László

Szaksztyályok:
Biztonságföldrajzi és Geopolitikai Szaksztyály
Expedíciós Szaksztyály
Társadalom- és Gazdaságföldrajzi Szaksztyály
Hegymászó Szaksztyály
Oktatás-módszertani Szaksztyály
Egészségföldrajzi Szaksztyály
Természeti földrajzi Szaksztyály
Térképészeti Szaksztyály
Turizmusföldrajzi Szaksztyály

Területi osztályok:
Bakony–Balaton-vidéki Osztály (Veszprém)
Békéscsabai Osztály
Borsodi Osztály (Miskolc)
Debreceni Osztály
Dél-dunántúli Osztály (Pécs)
Duna-völgyi Osztály (Szekszárd)
Eger–Bükk-vidéki Osztály
Gyöngyös–Mátra-vidéki Osztály
Kisalföldi Osztály (Győr)
Kiskunsági Osztály (Kecskemét)
Közép-dunántúli Osztály (Székesfehérvár)
Kőrös-vidéki Osztály (Békéscsaba)
Nyírségi Osztály (Nyíregyháza)
Nyugat-magyarországi Osztály (Szombathely)
Szegedi Osztály
Székelyföldi Osztály (Csíkszereda)
Tolna megyei Osztály (Dombóvár)
Zalai Osztály (Nagykanizsa)

Könyvtár és gyűjteményei:
1112 Budapest, Budaörsi út 45.
Tel.: (06-1) 309-2600/1443
E-mail: mtafki@mtafki.hu

Az éggömböt tartó Atlasz a Magyar Földrajzi Társaság védjegyként bejegyzett jelképe

Lapalapító (1929):
Dr. Milleker Rezső

**Az új sorozat
újraindítói (1999):**
Dr. Nemerkenyi Antal
és Farkas Péter

1929–1933, felelős szerkesztő:
Dr. Milleker Rezső

1934–1944, szerkesztők:
Dr. Baktay Ervin és Dr. Kéz Andor

1999–2005, főszerkesztő: Dr. Nemerkenyi Antal

2005–2006, főszerkesztő: Dr. Vojnits András

2006-tól főszerkesztő: Dr. Nagy Balázs

FJÄLL RÄVEN

ABISKO TURISTSTATION

Vásárolj Fjällräven termékeket 30.000 forint értékben és megajándékozunk egy Fjällräven neszeszerrel!

Vaxold újra G-1000-es ruháidat ingyenesen!

Kóstolj velünk svéd ételeket és italokat!

Svéd napok

MOUNTEX®
A TÚRABOLT

... Úton lenni boldogság ...

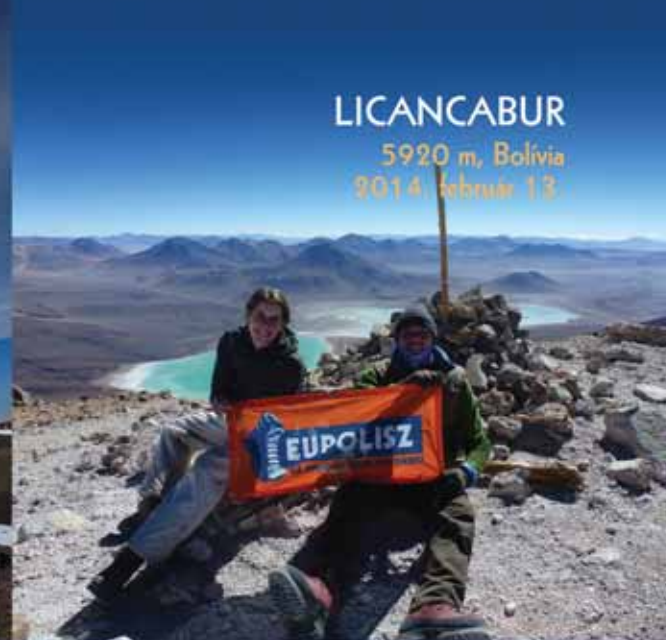
2014. május 7-11

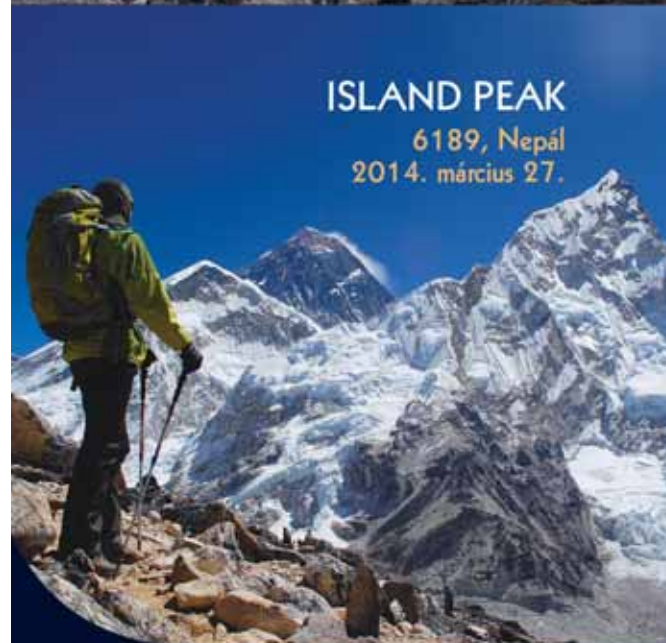
KILIMANDZSÁRÓ

5895 m, Tanzánia
2014. január 9.

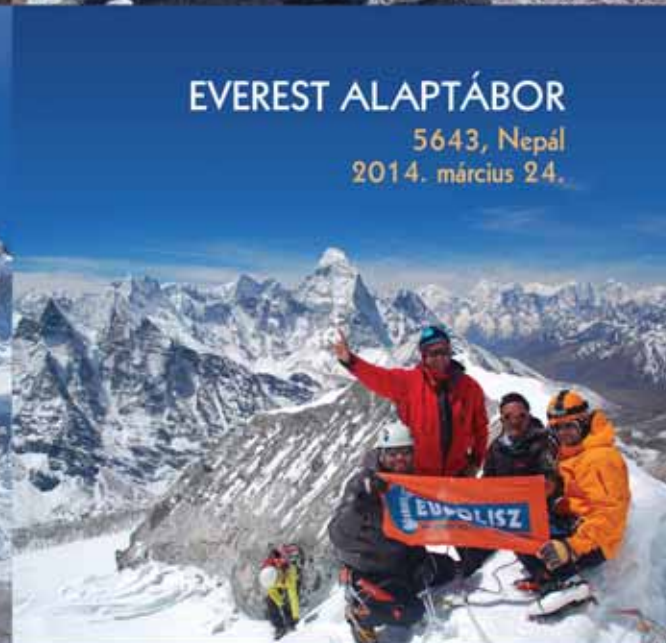
LICANCABUR

5920 m, Bolívia
2014. február 13.

ISLAND PEAK

6189, Nepál
2014. március 27.

EVEREST ALAPTÁBOR

5643, Nepál
2014. március 24.

www.eupolisz.hu

HA UNOD AZ IPARI TURIZMUST!

TERMÉSZETJÁRÓ UTAZÁSOK, OUTDOOR TÚRÁK,
TREKKINGEK, KÖRUTAK AZ EGÉSZ VILÁGON.

Eupolisz Utazási Iroda

1093 Budapest, Lónyay u. 47. | +36/1/219-08-81

Hatósági engedélyszám: U-000463